

Uciążliwości Marianny Makowskiej w sprawie o stwierdzenie nieważności testamentu i przyznanie spadku w drodze beztestamentowej (*ab intestato*).**Or.** Archiwum Narodowe w Krakowie, sygn. 29/200/1846 (d. WM 333), s. 2303–2305.**Edycja krytyczna:** Mateusz Mataniak.

22 IX 1847

[s. 2303]

Nr I.

Uciążliwości ze strony Makowskiej pko Himonowskiej.

W akcie intercyzy przed notariuszem Chojnackim w dniu 7 listopada 1817 r. zawartej matka powódki zapisała jej cały swój majątek w słowach w § II: „zaś W. Magdalena Himonowska matka tejże swej córce W. Pannie Maryannie Himonowskiej cały swój majątek miany i mieć mogący, zachowując sobie prawo dożywocia i używania tegoż majątku aż do śmierci swojej nienaruszone, ofiaruje i daruje, którą darowiznę też córka W. Panna Maryanna Himonowska akceptuje”. Pomimo jednak tej akceptowanej darowizny na korzyść małżeństwa, też matka w testamencie przed notariuszem Placerem zeznanym 1 sierpnia 1846 r. ustanowiła uniwersalną sukcesorką pozwaną, zrobiła zapis 2000 złp dla panny Brekowskiej, z obrazą praw powódce służących, z ujmą praw jej poprzednio między żyjącymi nabytych. W takim położeniu rzeczy zniewolona została powódka takowy testament swej matki zaskarżyć, a polegając na darowiznie w intercyzie objętej, upraszała c.k. Trybunału, aby testament *questionis* uchylić, spadek cały macierzysty powódce w porządku *ab intestato* przyznać, przysiąc i wydać nakazać, a pozwaną sukcesorkę do oddania całego spadku *questionis* z kalkulacją zobowiązać, i koszty prawne zasądzić raczył. Wzajemnie wniosła skargę Himonowska żądając, aby Sąd uznał że intercyza 1817 r. testamentowi 1846 r. sporządzonemu w niczym ubliżyć nie może. Sąd I Instancji wyrokiem swym *de dato* 22 stycznia 1847 r. testament *questionis* za nie mogący mieć prawnych skutków jako przeciwny intercyzie uznał i uchylił. Już zaś w drodze apelacji Trybunał wyrokiem swym *de dato* 15 czerwca br. testament w swej mocy utrzymał. Makowska będąc tym wyrokiem uciążona, w tym, iż Sąd *a quo* rekurrującą z żądaniem oddalił i postanowił, że intercyza rozporządzeniu testamentowemu *de dato* 1 sierpnia 1846 r. ubliżyć nie może. Od tak uciążliwego wyroku przez pozew *de dato* 14 lipca br. założyła rekurs i ten usprawiedliwia: wyrok **[s. 2304]** *a quo* opiera się na tych zasadach: 1°. Zważywszy, że według art. 1081 KC darowizny przez kontrakt małżeński poddane są prawidłom ogólnym na darowizny przepisany. 2°. Zważywszy, że według art. 947 tegoż kodeksu jedynie cztery przed nim będące artykuły są wyjęte co do darowizn o których mowa. 3°. Zważywszy, że stosownie do art. 948 tegoż kodeksu każdy akt darowizny rzeczy ruchomych o tyle tylko jest ważnym, o ile rzeczy darowanych oszacowanie przez darującego i obdarowanego

podpisane do oryginału aktu darowizny jest przyłączone. 4°. Zważywszy, że przepis ten przy darowiznie w akcie intercyzy z dn. 7 listopada 1817 r. przed notariuszem Chojnackim przez Magdalenę Himonowską zdziałanej zachowanym nie został, że zatem darowizna ta żadnego skutku mieć i rozporządzenia testamentu przez tąż Magdalenę Himonowską pod dn. 1 sierpnia 1846 r. uskutecznionego naruszać nie może. Powody te wyroku a quo usprawiedliwić nie zdołają albowiem lubo: 1°. Podług art. 1081 KC darowizny przez kontrakt małżeński poddane są ogólnym prawidłom o donacjach. 2°. Lubo podług art. 947 tylko cztery artykuły poprzedzające, to jest 943, 944, 945 i 946 wyjęte są od tych przepisów, atoli 3°. Mylne jest zastosowanie art. 948 do sporu obecnego, bo warunek spisania i oszacowania ruchomości odnosi się tylko do donacji rzeczy teraźniejszych, to jest w czasie darowizny mianych, lecz nie do rzeczy przyszłych, bo niepodobieństwem jest spisywać i oszacować te ruchomości, które dopiero w czasie śmierci pozostaną, a ad impossibilia nulla obligatio. Bo tym sposobem darowizna rzeczy przyszłych byłaby niepodobną do uczynienia. Bo art. 1084 tylko nakazuje załączyć konsygnację długów, lecz nie ruchomości. 4°. Uznawać, że intercyza z roku 1817 testamentu 1846 r. naruszać nie może jest przeistoczeniem porządku w rozpoznawaniu, bo wprzód rozpoznać należało, czy testament z roku 1846 może odebrać skutki intercyzy 1817 r. zrobionej, czy prawa nabyte 1817 r. mogą być odjęte testamentem [s. 2305] w roku 1846 sporządzonym. Uznawać bezskuteczność intercyzy i odejmować jej skutek jest jedno co uznawać jej nieważność, już zaś skarga o nieważność intercyzy nie jest dopuszczalna, bo Himonowskiej nie służy przyzwoitość działania^a, bo skarga przedawnieniem 10-letnim z art.^b jest umorzona. Bo intercyza żadnej zmiany ulegać nie może, ile że tym sposobem Makowska nawet w części obowiązkowej, to jest co do połowy majątku, byłaby pokrzywdzoną.

Z tych zasad uprasza Makowska C.k. Sądu Wyższego !

Aby wyrok a quo w drodze apelacji zapadły uchylić. Wyrok I Instancji de datto 22 stycznia 1847 r. zatwierdzić. Koszty prawne zasądzić raczył.

Kopię tych uciążliwości doręczając Wielmożnemu Komarowi mam honor onegoż wezwać o komunikację odpowiedzi i stawienie się na audjencji Sądu Wyższego gdy sprawa ta przywołaną będzie. 22 września 1847 r.

[Podpis] A. Krzyżanowski.

Dnia 22 września 1847 r.

[Podpis] H. Komar.

Koszty:
wypisy 20

a Fragment „przyzwoitość działania” w oryginale podkreślony.

b W oryginale numer artykułu KN nie wpisany.

wyjęcie wyroków 20
obrońcy 60.

[cytowane przepisy: Kodeks Cywilny Napoleona, art. 943, 944, 945, 946, 947, 948, 1081, 1084]

[hasła: nieważność testamentu, dziedziczenie beztestamentowe, akt notarialny, darowizna na rzecz małżonka, darowizna rzeczy przyszłych, umowa majątkowa małżeńska, nieważność darowizny, wykaz długów, Trybunał, Sąd Wyższy]